

Kilpisjärven osayleiskaava

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

ENONTEKIÖN KUNTA

Kuva: Lentokuva Vallas Oy

Johdanto

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 63 §:n mukaan ”kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoituksen ja merkityksen nähdén tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista”.

Tässä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) kerrotaan Enontekiön Kilpisjärven osayleiskaavoituksen päätavoitteet, suunnittelun eteneminen, osallistumismahdollisuudet ja alustava aika-
taulu.

Yleiskaavoituksen tarkoituksena on kunnan osan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteen sovittaminen. Kilpisjärven seutu on geologisen historiansa ja luontonsa kannalta ainutlaatuinen kokonaisuus ja valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Nämä tekijät alueen paikalliskulttuurin kera antavat erinomaiset lähtökohdat alueen kehittämislle. Kilpisjärvi on yksi Suomen perinteisimpiä matkailualueita ja kunnan voimakkaimmin kehittyvä kylä. Osayleiskaava tarkoituksena on esittää alueen kestävän kehityksen mukainen rakentuminen ja sen arvoaiheiden vaaliminen.

Osayleiskaavahanke on ollut pitkään vireillä (7.3.2012) ja suunnitteluprosessin toinen ehdotusvaihe toteutetaan tiiviissä yhteistyössä asukkaiden ja muiden osallisten sekä eri viranomaisten kanssa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on valmistunut 12.3.2012, se on päivitetty 18.11.2022 ja sitä täydennetään tarvittaessa suunnitteluprosessin kuluessa.

Projekti:	Kilpisjärven osayleiskaava
Työnumero:	23703805
Asiakas:	Enontekiön kunta
Päiväys:	18.11.2022, tark. 6.7.2023
Tekijä:	Sanukka Lehtiö

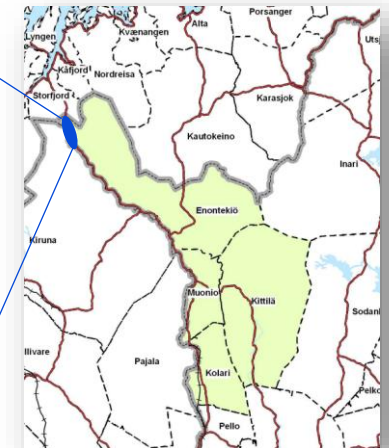
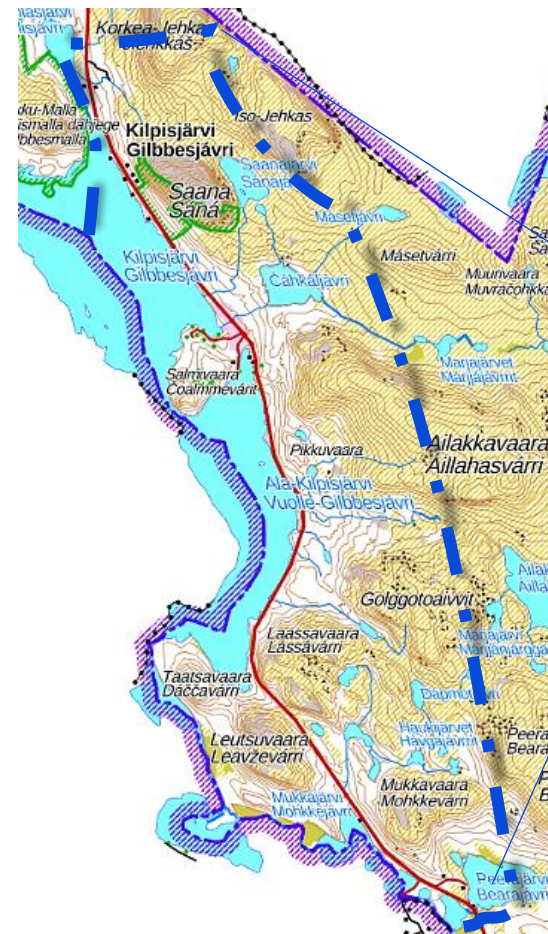
Sisältö

1	Suunnittelun kohde.....	4
1.1	Suunnittelualueen sijainti	4
2	Suunnittelun tavoitteet	5
3	Suunnittelun lähtökohdat.....	5
3.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT).....	5
3.2	Maakuntakaava	6
3.3	Yleis- ja asemakaava	7
3.4	Pohjakartta	7
4	Osallistuminen	8
4.1	Osalliset.....	8
4.2	Miten suunnitteluun on voinut ja voi jatkossa osallistua?	8
5	Vaikutusten arviointi	9
6	Suunnittelun vaiheet	10
7	Yhteystiedot	11

1 Suunnittelun kohde

1.1 Suunnittelualueen sijainti

Hankealue sijaitsee Tunturi-Lapissa, Enontekiön kunnassa. Osaleiskaavoitettava alue käsittää Kilpisjärven kyläalueen ja sen lähialueet Peerasta Jehkak-selle, alueen pinta-ala on noin 125 km².

1. Osaleiskaava-alueen sijainti

2 Suunnittelun tavoitteet

Kaavatyötä ohjaavat kunnan, asukkaiden ja muiden osallisten tavoitteet, suunnittelutilanteesta johdetut tavoitteet sekä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Tavoitteena on laatia alueelle osayleiskaava, jolla luodaan edellytykset maankäyttö pitkälle tulevaisuuteen keskittäen rakentaminen kestävä kehityksen mukaisesti nykyisen kyläalueen läheisyyteen. Yleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja sen hyväksyy Enontekiön kunnanvaltuusto.

Luonto ja maisema-arvot ovat Kilpisjärven tärkeimmät vetovoimatekijät, joten niihin kiinnitetään kaavoituksessa erityistä huomiota. Kaavan tarkoituksena on edistää alueen kehittämistä luonnonympäristöä kunnioittavaksi matkailualueeksi, jonka vetovoimana toimivat hiljaisuus, erämaaluonto, revontulet, yötön yö sekä porotalous. Tavoitteena on myös turvata saamelaiskulttuurin ja poronhoidon toimintaedellytykset jättämällä laajat alueet rakentamistoimien ulkopuolelle.

Suunnittelussa hyödynnetään aikaisemmissa strategioissa ja kehittämissuunnitelmissa tuotettua materiaalia monipuolisesti.

Kaavan lähtökohtina ovat olleet Kilpisjärven kehittämissuunnitelman 2020 strategiset päämäärät vuodelta 2011, jotka hallitus on tarkistanut 28.11.2022:

- toimintojen sijoittaminen luontoon ja maisemaan siten, että perusvetovoima luonto ja maisema säilyvät
- hallittu vakituisen määrän kasvu ja liiketoimintojen kehittäminen ympäri vuotiseksi
- kaupallisten majoituspalvelujen lisääminen ja tason nostaminen
- reitistöjen ja ohjelmapalvelujen kehittäminen ja monipuolistaminen
- yrittäjien yhteistyö
- kohti ympärivuotisuutta ja kansainvälisyyttä

Strategiasia päämääriä tarkistetaan ja rakentamisen alueet sekä niiden vaiheistus ratkaistaan kaavaprosessin aikana yhteistyössä kunnan, paliskuntien, Saamelaiskäräjien, Metsähallituksen ja kunnan asukkaiden ja matkailutoimijoiden sekä muiden osallisten kanssa tarkoituksen mukaisia vuorovaikutusmenettelyjä käyttäen. Yleiskaavan avulla Kilpisjärven rakentaminen toteutuu harviten, luontoa ja maisemaa säilyttäen.

3 Suunnittelun lähtökohdat

3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää maakunta-, yleis- ja asema-kaavojen ohella. Tavoitteiden ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa.

Keskeiset teemat valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa ovat toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen, tehokas liikennejärjestelmä, terveellinen ja turvallinen elinympäristö, elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat ja uusiutumiskykyinen energiahuolto.

Kilpisjärven osayleiskaavan keinoin tuetaan alueen elinvoimaa ja hyödynnetään vahvuuksia. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle. Osaltaan yleiskaavalla varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulva-vaara-alueiden ulkopuolelle ja selvityksin huolehditaan, ettei liikennemelusta aiheudu ympäristö- ja terveyshaittoja.

Kilpisjärven osayleiskaavan kannalta merkittävin valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite on kohta 4., Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat;

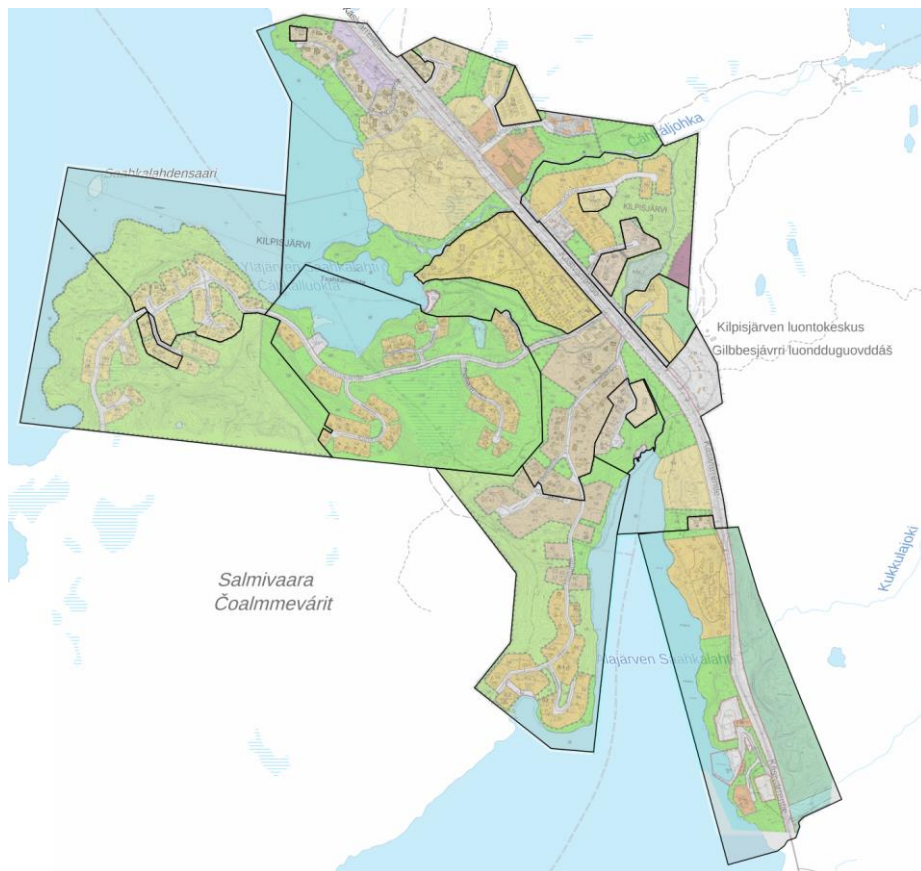
"Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä."

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on osaltaan huomioitu jo maakunta-kaavoituksessa, jonka kautta ne konkretisoituvat myös alemman tason kaavoihin ja muihin alueidenkäytön suunnitelmiin.

3.3 Yleis- ja asemakaava

Alueella ei ole voimassa olevaa oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Alueen kaavat ja muu maankäyttö on pitkälle toteuttanut Kilpisjärven alueelle laadittua oikeusvaikutuksetonta yleiskaavaa.

Kilpisjärven kyläalueella on asemakaava ja Salmivaaran alueella on ranta-asemakaava.

2. Ote ajantasa-asemakaavasta.

Kilpisjärven Saanaojen asemakaava ja asemakaavan muutos sijoittuu Kilpisjärven kyläkeskuksen pohjoispuolelle ja on kooltaan noin 26 hehtaaria ja se OAS on valmistunut nähtäville 20.4.2022. Pohjois-Kilpisjärven asemakaavaluonnos on ollut nähtävillä 11.6. – 16.7.2021.

3.4 Pohjakartta

Suunnittelun pohjana käytetään maastotietokanta-aineistoa ja tarpeen mukaan muuta karttamateriaalia mittakaavassa 1:20 000.

4 Osallistuminen

4.1 Osalliset

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 § mukaan kaavoitukseen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua, kirjallisesti tai suullisesti, mielipiteensä asiasta. Kaavan keskeiset osalliset on kuvattu viereisessä taulukossa.

4.2 Miten suunnitteluun on voinut ja voi jatkossa osallistua?

Viranomaisten aloitusneuvottelu pidettiin 27.3.2012. Osalliset ovat saaneet jättää mielipiteitä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä kaavan luonnosvaiheessa 3.9. – 30.9.2012, josta pyydettiin myös viranomaislausunnot. Kaavatyön kuluessa on käyty poronhoitolain mukaiset neuvottelut (osa1 3.3. ja osa2 16.3.2021) sekä Saamelaiskärälän mukaiset neuvottelut (osa1 9.3. ja osa2 5.5.2021). Kaavaehdotusvaiheessa 11.6. – 16.7.2021 oli mahdollista jättää muistutuksia ja viranomaisilta pyydettiin jälleen lausunnot. Viranomaisten kesken pidettiin työneuvottelu 17.11.2021, jonka johtopäätöksenä oli ehdotusaineiston vähäistä suurempi tarkistaminen eli ehdotuksen päivitys sekä nähtävillä pidon uusiminen. Kaavaehdotuksen päivitystyöhön kunta on valinnut konsultiksi Swecon.

Toinen kaavaehdotusvaihe käynnistetään tavoitteiden täsmentämisellä kaikille avoimessa vuorovaikutteisessa työpajassa 28.11.2022 Kilpisjärvellä klo 15-18.

Suunnittelutyö jatkuu vastineen laadinnalla jo saatuun palautteeseen loppuvuoden 2022 aikana sekä tunnistettujen selvitysten tekemisellä (kevät ja kesä 2023). Valmistuneiden aineistojen perusteella päivitetään kaavaehdotuksen kartta ja tarvittavilta osin merkinnät sekä täydennetään selostusta.

Kunta asettaa kaavaehdotuksen nähtäville arviolta syyskuussa 2023 kuulutuksin ja pyytää tarvittavat lausunnot. Kunta huolehtii kaavaehdotuksen nähtävillä

olon aikaisen tiedottamisen osallisille ja nähtävillä olon alkuun järjestetään avoin yleisötilaisuus, jossa konsultti esittelee valmistuneen ehdotusaineiston.

Kunnan viranhaltijoihin ja kaavaa laativaan konsulttiin on mahdollista olla yhteydessä koko suunnitteluprosessin ajan. Yhteystiedot löytyvät tämän osallistumis- ja arviointisuunnitelman lopusta.

Yleiskaavan keskeisiä osallisia ovat ainakin seuraavat tahot:

- **Maanomistajat**
- **Ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa:**
 - Kaavan vaikutusalueen asukkaat ja loma-asukkaat sekä vuokralaiset
 - Yritykset (mm. matkailuyritykset) ja niiden työntekijät
 - Laitokset ja niiden käyttäjät
 - Elinkeinojen harjoittajat
- **Viranomaiset ja hankkeessa niihin verrattavat yritykset ja keskeiset yhteisöt:**
 - Enontekiön kunta
 - Lapin ELY-keskus
 - Lapin liitto
 - Museovirasto
 - Saamelaismuseo Siida
 - Saamelaiskäräjät
 - Lapin pelastuslaitos
 - Rajavartiolaitos
 - Puolustusvoimat
 - Metsähallitus
- **Yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään:**
 - Kilpisjärven Kyläyhdistys
 - Käsivarren paliskunta
 - Enontekiön Sähkö Oy
 - Enontekiön Vesihuolto Oy
 - Lapin luonnonsuojelupiiri ja luonnonsuojeluyhdistykset

5 Vaikutusten arviointi

Kaavaa laadittaessa selvitetään tarpeellisessa määrin suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset.

Kaavaprosessissa on käytetty mm. seuraavia selvityksiä:

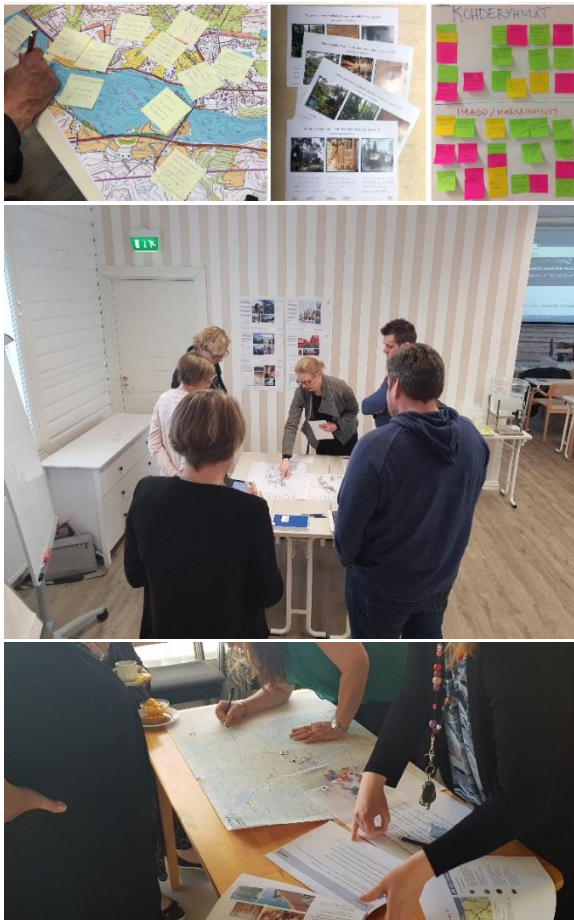
- Kilpisjärvi 2020 kehittämissuunnitelman raportti ja maankäyttö (1:10 000)
- Kilpisjärven maisemaselvitys, Pöyry Finland Oy 2010
- Kilpisjärvi 2020-hanke Luonnontilan selvitys, FCG 15.12.2010
- Kulttuuriperintökohteiden inventointi 2010 Kilpisjärvellä ja inventoinnin tarkentaminen, Metsähallitus 5520/41/2010 ja 4981/41/2011
- Uhanalaisen sammallajien ja sammalille tärkeiden elinympäristöjen kartointi Kilpisjärvellä 2011, Metsähallitus, MH 4657/41/2011
- Selvitys saamelaiskulttuurista ja poronhoidosta Kilpisjärven yleiskaavan laadintaa varten, Klemetti Näkkäläjärvä, 26.4.2021

Toisen kaavaehdotuksen valmisteluun liittyen tehdään seuraavat selvitykset, jo tehtyjen selvitysten tarkennukset ja lisäarvioinnit:

- **Luonto**
 - Luontoselvitys sisältää maastossa tehtävän kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen. Muiden eliöryhmien esiintymistä suunnittelualueella selvitetään olemassa olevien tietojen (laji.fi-tietokanta ja aiemat luontoselvitykset) perusteella. Maastoselvitykset kohdistetaan lähtötietojen perusteella luontoarvoiltaan potentiaalisille kohteille keskittyen niille alueille, joille on kaavassa suunnitteilla maankäytön muutoksia. Luontoselvityksessä keskitytään kaavoitustyössä lakisääteisen asemansa tai uhanalaisuutensa takia keskeisesti huomionarvoisiin luontoarvoihin.
 - Natura-arviointi tehdään koskien Natura-alueita FI1301912 Tornionjoen ja Muonionjoen vesistö SAC, FI1300112 Saanan luonnonsuojelualue SAC ja FI1300102 Malla SAC.
- **Maisema**
 - laadittua maisemaselvitystä täydennetään maastokäynnillä otettavilla valokuvilla ja laaditaan maisemavaikutusten arviointi.
- **Vesihuollon yleissuunnitelma**
- **Selvitys rinnealueiden sulamisvesitulvista ja tulvavaarasta**
- **Tieliikenteen meluselvitys**
- **Vaikutusten arviointien täydennykset:**
 - poronhoitoon ja saamelaiskulttuuriin arvioidaan osallisten kanssa käydyin keskustelun jälkeen
 - pohjaveteen ja arvokkasiin geologisiin muodostumiin lisätään selostukseen

6 Suunnittelun vaiheet

Aikataulua tarkennetaan tarvittaessa kaavoitusprosessin edetessä.

- Vireilletulo 7.3.2012
 - Viranomaisten aloitusneuvottelu pidettiin 27.3.2021
 - OAS valmistui 12.3.2012.
- Luonnosvaihe
 - laatimisvaiheen kuuleminen 09 / 2012
 - osallisilla oli mahdollista jättää mielipiteitä ja viranomaisilta pyydettiin lausunnot
- 1. Kaavaehdotusvaihe
 - yleisötilaisuus Kilpisjärvellä 12/2020
 - saamenkielinen esittelytilaisuus Kilpisjärvellä 04/2021
 - nähtävillä 11.6. – 16.7.2021
 - osalliset jättivät muistutuksensa ja asianomaisilta viranomaistahoilta pyydettiin lausunto
- 2. Kaavaehdotusvaihe
 - Yleisölle avoin Työpaja 28.11.2022
 - Viranomaisten työneuvottelu 01-02 / 2023
 - selvitysten laadintaa 03-08/2023
 - Yleisötilaisuus torstaina 24.8.2023
 - Kilpisjärven koululla (Tsahkalluoktantie 1) klo 17–19
 - esitellään alustava 2.ehdotus ja keskustellaan tavoitteista
 - Vaikutusten arvioinnit syystalvi/2023
 - Aineisto nähtävillä kunnantalolla ja verkossa, arvio kevättalvi/2024
 - osalliset voivat jättää kaavaehdotusaineistosta sen kuulemisaikana muistutuksensa
 - asianomaisilta viranomaistahoilta pyydetään lausunto
 - konsultti laatii yhteistyössä kunnan kanssa vastineet lausuntoihin ja mahdollisiin muistutuksiin. Jos muutokset ovat vähäisiä tai niitä ei ole, voidaan kaava viedä hyväksymiskäsittelyyn.
 - Valtuustoseminaari
 - kaavatyö esitellään kunnan päättäjille, arvio keväät/2024
- Hyväksymisvaihe
 - hyväksymisestä päättää kunnanvaltuusto kunnanhallituksen esityksestä, arvio kesä/2024
 - hyväksymistä koskevasta päätöksestä on mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen

7 Yhteystiedot

Tietoa kaavoituksesta on saatavissa kunnan internet-osoitteesta <https://enontekio.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/vireilla-olevat-kaavat/>

Kunnan yhteystiedot:

Enontekiön kunta
Ounastie 165
99400 Enontekiö
www.enontekio.fi

Maankäyttöinsinööri
Kai Takkunen
p. 040 571 6537
kai.takkunen@enontekio.fi

Kaavaa laativa konsultti:

Sweco Infra & Rail Oy
Sanukka Lehtiö
kaavoitusarkkitehti, YKS-446
p. 050 3161 277
sanukka.lehtio@sweco.fi

Palaute kuulemisten yhteydessä:

Yleiskaavaa koskevat asiakirjat pidetään kuulemista varten selattavana kunnantalolla sekä kunnan kotisivuilla www.enontekio.fi (» Asuminen ja ympäristö » Kaavoitus » Vireillä olevat kaavat).

Mielipiteet kaavasta tulee toimittaa ennen nähtävillä oloajan päättymistä kirjallisesti joko sähköpostitse kirjaamo@enontekio.fi tai postitse osoitteella Enontekiön kunta / Kirjaamo, Ounastie 165, 99400 Enontekiö
Viestin otsikkoon/kirjekuoreen merkintä ”muistutus Kilpisjärven osayleiskaavasta”.